

ДО ПИТАННЯ ПРО ХАРАКТЕРИСТИКУ ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ*

Кадетова Олена,

здобувач НДІ інтелектуальної власності НАПрН України

У статті досліджується законодавство у сфері інтелектуальної власності через призму положень теорії права та цивільничої доктрини. Надається обґрунтування, чому відносини у сфері інтелектуальної власності доцільно розглядати як об'єкт цивільно-правового регулювання. Підкреслюється складність викликів, що стоять перед Україною у процесі розбудови національної системи законодавства у сфері інтелектуальної власності. Засвідчується зв'язок між якістю законодавчого регулювання, правозастосування та правовою культурою суспільства в цілому. Доводиться, що законодавство у сфері інтелектуальної власності можна характеризувати через функціональну, горизонтальну та вертикальну структури. До головних джерел законодавства у сфері інтелектуальної власності слід віднести Конституцію України та Цивільний кодекс України. Аналіз положень Угоди про асоціацію України з ЄС дає підстав стверджувати, що Угода також має розглядатися як головний нормативно-правовий акт для сфери інтелектуальної власності. Також пропонується головним джерелом для регулювання статусу окремого об'єкта права інтелектуальної власності визнавати й спеціальні закони у цій сфері. Підкреслюється, що перспективою розвитку законодавства у сфері інтелектуальної власності може бути усунення подвійного рівня регулювання суспільних відносин у цій сфері та прийняття єдиного кодифікованого акту, що матиме комплексний характер.

Ключові слова: інтелектуальна власність, законодавство, джерело права, Угода про асоціацію

Постановка проблеми. Нині в Україні здійснюється глибоке реформування національного законодавства у сфері інтелектуальної власності, обумовлене, з одного боку, взятими на себе зобов'язаннями відповідно до Угоди про асоціацію України з ЄС, а з іншого, стратегічними напрямками розвитку, визначеними в актах вищих органів державної влади країни. Однак здійснюючи законодавчу, інституційну, су-

дову реформи в сфері інтелектуальної власності, слід виходити з розуміння того, що в центрі уваги мають перебувати права людини. Оскільки саме права людини є «природним і невід'ємним правовим надбанням, необхідним для нормального існування і гармонійного розвитку людини, а тому має визнаватися державою в обов'язі міжнародних стандартів» [1, 63]. Підґрунтям для такої позиції виступають не лише на-

* Стаття друкується в авторській редакції

ціональні, але й міжнародні акти, серед яких провідна роль може бути відведена Конвенції про захист прав і свобод людини і основоположних свобод. Відтак, формування України як незалежної, правової держави має здійснюватися на сприйнятті прав людини як основного елементу правової системи.

При цьому духовне виробництво, до якого можна цілком віднести результати інтелектуальної, творчої діяльності, сприймається як невід'ємна складова суспільного розвитку. Не даремно представники філософської науки відзначають, що «серед незмінних умов існування та еволюції суспільства — природа, людина й організоване нею матеріальне та духовне виробництво» [2, 85]. Та підкреслюють, що «інтегративним критерієм суспільного прогресу є рівень гуманізації суспільства, становище в ньому особи, рівень її економічної, політичної, соціальної та духовної свободи, рівень задоволення її матеріальних і духовних потреб, стан її психофізичного та соціального здоров'я» [3, 426]. Елементом таких потреб людини виступає й потреба на можливість займатися інтелектуальною, творчою діяльністю та, відповідно, володіти правами на такі результати, розпоряджатися ними й мати можливість їх захистити.

Такий підхід дає можливість говорити про невід'ємність прав на результати інтелектуальної, творчої діяльності від інших прав людини, які вона може і має право захищати усіма визначеними способами та засобами. Наявність таких прав та механізмів захисту зазвичай відображається в національному законодавстві. І залежно від того, як ці питання вирішуються на рівні закріплення правовими нормами, можна робити висновки про якість законодавчого регулювання в цілому. Що напряму впливає й на якість правозастосування в цілому та ефективність захисту зокрема. Звичайно, не викликає сумнівів підхід, що розробка зако-

нодавства, а тим більше його удосконалення мають опиратися не лише досвід правозастосування, але й на досягнення правової науки. І в напрямі удосконалення сфери інтелектуальної власності провідна роль має відводитися науці цивільного права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Говорячи про законодавче регулювання сфери інтелектуальної власності, слід розуміти, що часто проблемою є не стільки якість законодавства, скільки низька якість правозастосування та правової культури в цілому. Зауважимо, що на необхідності підвищення свідомості української спільноти у частині розбудови поваги до прав інтелектуальної власності наголошують в останній час все більше фахівців у цій сфері. Розуміння згаданої проблеми простежується як на рівні наукових досліджень (зокрема, у публікаціях О. Орлюк [4, 34], О. Кашинцевої [5, 6], А. Данилюка, О. Гумеги та деяких інших), так і на рівні аналітичних та стратегічних документів органів державної влади, зокрема матеріалів парламентських та комітетських слухань.

У свою чергу говорячи про цивілістичні дослідження, в яких так чи інакше підіймалися питання регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності, доцільно виходити із загальних методологічних робіт цивільно-правового спрямування. Серед провідних вітчизняних науковців у цьому сенсі слід назвати В. Борисову, С. Булецу, О. Дзеру, А. Довгерта, О. Кохановську, Н. Кузнецову, В. Луця, Р. Майданика, О. Підпригору, З. Ромовську, І. Спасибо-Фатееву, Є. Харитонова, Р. Стефанчука, Я. Шевченко, С. Шимон, В. Яроцького та ін. Саме їх роботи покладені в основу сучасної цивілістичної доктрини, яка, базуючись на гносеологічному корінні, тим не менше перебуває у постійному процесі перегляду та доповнення, з метою відповідності сучасним вимогам суспільного, економічного, соціального, політичного розвитку України.

ПОГЛЯД НАУКОВЦЯ

Питання законодавчого регулювання сфери інтелектуальної власності розглядалися й у ряді дисертаційних досліджень, серед останніх з яких можна виділити роботи Г. Ульянової (2015 р.), А. Кодинця (2017 р.) тощо. Також ґрунтовними працями у сфері інтелектуальної власності є дослідження під керівництвом Ю. Капіци, роботи О. Харитонові та інших представників одеської школи права, а також монографічні дослідження, здійснювані в НДІ інтелектуальної власності НАПрН України.

Водночас, як правило, у цих роботах відсутній комплексний підхід щодо побудови системи національного законодавства у сфері інтелектуальної власності, законодавство не аналізується відповідно до критеріїв, пропонованих теорією права. Саме ці міркування й обумовили **мету даного дослідження**, що полягає у наданні загальних характеристик законодавства у сфері інтелектуальної власності та окреслення деяких шляхів його розвитку в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз численних монографічних джерел дозволяє стверджувати, що не залежно від того, як розглядається право інтелектуальної власності — як цивільно-правовий інститут, підгалузь чи взагалі відокремлена комплексна галузь права, ніхто не заперечує проти приватноправової природи прав інтелектуальної власності. Відповідно, цілком природнім є розглядати відносини у сфері інтелектуальної власності саме через призму цивільно-правового регулювання. Це стосується й характеристики правових джерел, що слугують основною для регулювання суспільних відносин, що виникають, змінюються або припиняються стосовно відповідних об'єктів права інтелектуальної власності.

Виходячи з того, що Україну можна віднести до країн із континентальною системою права, основним джерелом (формою) національного права виступають нормативно-правові акти. Такі

акти охоплюються поняття відповідного галузевого законодавства у кожній з галузей права, що мають самостійний або комплексний характер. Відповідно, для цивільного права притаманною є наявність цивільного законодавства. У цивілістичній доктрині під цивільним законодавством розуміють «систему законодавчих і підзаконних нормативно-правових актів, які містять цивільно-правові норми. Цивільне законодавство відрізняється від цивільного права як правової галузі тим, що в першому випадку йдеться про сукупність нормативних актів, а не норм права, сукупністю яких є цивілістика як галузь права» [6, 327]. Отже, предметом регулювання цивільного законодавства є широке коло суспільних відносин, до яких відносяться й відносини у сфері інтелектуальної власності.

Як відомо, на відміну від публічних галузей права, в цивільному законодавстві перевага віддається диспозитивним засадам та правилам, коли відносини виникають внаслідок згоди учасників і у тому варіанті, що передбачається учасниками таких відносин. Звичайно, у цивільному законодавстві є й загальнообов'язкові, імперативні норми, у тому числі у праві інтелектуальної власності. Це обумовлено виключною природою майнових прав інтелектуальної власності. Водночас навіть стосовно цих прав сьогодні у міжнародній спільноті виникає дискусія стосовно пошуку пріоритету між різними видами природних прав, до яких відносяться й права інтелектуальної власності. Зокрема, між правами інтелектуальної власності та правами людини на охорону здоров'я, на життя тощо.

Для сфери інтелектуальної власності притаманною є така риса цивільного законодавства як значний обсяг та різноманітність. Адже у сфері інтелектуальної власності існує дворівнева система законодавчого регулювання, що складається з Цивільного кодексу України та спеціального законодавства, що регулює усі об'єкти права інтелектуальної

власності. У цьому сенсі слід зазначити, що у цивільному праві кодифікація носить як загальний (галузевий), так і приватний (спеціалізований) характер. У першому випадку мова йде про наявність Цивільного кодексу, який охоплює всі основні норми та інститути даної приватноправової галузі. При частковій (спеціалізованій) кодифікації приймається закон, у тому числі у формі кодексу, який регулює певну вузьку (галузеву чи міжгалузеву) групу суспільних відносин [6, 328]. В Україні прикладами таких кодексів є Сімейний кодекс, Житловий кодекс та інші.

Що стосується безпосередньо сфери інтелектуальної власності, то світовій практиці відомі приклади кодифікації даної сфери. У першу чергу слід згадати Кодекс інтелектуальної власності Франції, який діє поряд із Цивільним кодексом. У тій чи іншій мірі кодифікованим є законодавство у сфері інтелектуальної власності в цілому (зокрема, Португалія) чи промислової власності (наприклад, Польща). У дослідженні з цього напрямку, що здійснювалося свого часу в НДІ інтелектуальної власності НАПрН України [7], було визнано за несвоєчасне на той момент питання кодифікації даного блоку суспільних відносин. Водночас зараз ця ідея набуває все більше прибічників, тому збільшується потенційна можливість виникнення із часом спеціалізованого кодексу, який регулюватиме відносини безпосередньо у сфері інтелектуальної власності.

У теорії права прийнято вважати, що законодавству притаманна своя структура — «спосіб зв'язку між її елементами. Система законодавства має декілька структурних «зрізів» (аспектів), виокремлення кожного з яких містить у своїй основі той чи інший критерій. Залежно від цих критеріїв вирізняють функціональну, горизонтальну, ієрархічну (вертикальну) структури» [8, 264]. Аналіз законодавства різних галузей та інститутів права дозволяє говорити про те, що дана структура є притаманною

характеристикою кожної з таких галузей. Тобто, у кожному галузевому або інституціональному законодавчому утворенні можна побудувати відповідно функціональну, горизонтальну чи ієрархічну структури співвіднесення джерел такого законодавства.

Законодавству у сфері інтелектуальної власності притаманні характеристики як функціональності, так і комплексного характеру. У такому разі до головних джерел законодавства у сфері інтелектуальної власності слід відносити Конституцію України та Цивільний кодекс України [9]. Аналіз положень Угоди про асоціацію України з ЄС [10] дає підстав стверджувати, що Угода також має розглядатися як головний нормативно-правовий акт, тобто акт, що «виконує основну функцію інтегратора (носія) певної сукупності нормативно-правових приписів» [8, 265]. Підтвердженням цьому слугує визнання того факту, що Угода про асоціацію наділена інтегративною функцією стосовно сукупності нормативно-правових приписів у сфері інтелектуальної власності по відношенню до усіх об'єктів та базових їх якостей, тобто до правової охорони й захисту прав інтелектуальної власності.

Якщо брати кожний об'єкт права інтелектуальної власності, то є підстави вважати відповідні закони, що регулюють правовий статус таких об'єктів, також головними джерелами стосовно даних об'єктів. Оскільки ЦК України у цьому сенсі виконує лише визначальну, узагальнюючу, об'єднуючу роль. А характеристики, критерії охороноздатності, особливості набуття правової охорони відповідним об'єктом права інтелектуальної власності, певні особливості здійснення прав на такі об'єкти, їх захист тощо регулюються саме відповідними спеціальними законами, які були прийняті в Україні ще до прийняття ЦК України, і наявність яких саме й дає підстав говорити про дворівневу систему законодавства у сфері інтелектуальної власності.

Тим не менше, зазначені закони відносяться до актів цивільного законодавства. Зазвичай, закони відносяться до даної групи у разі, якщо вони приймаються відповідно до Конституції України та ЦК, не залежно від того, чи це кодифіковані закони, чи поточні. Як відомо, поки у сфері інтелектуальної власності в Україні немає окремого галузевого кодексу. Натомість чинними є спеціальні закони, які визначають правовий статус окремих об'єктів права інтелектуальної власності, і які можуть розглядатися в якості джерел цивільного права. Але слід розуміти, що зазначені закони містять не лише цивільно-правові норми, але є прикладом комплексного підходу. Адже усі питання, пов'язані, наприклад, із визначенням порядку набуття відповідним об'єктом інтелектуальної власності правової охорони, являють приклад адміністративно-правових норм.

Свого часу саме ця обставина вважалася основою перешкодою, на думку європейських та українських експертів, для скасування спеціального законодавства у сфері інтелектуальної власності та введення усіх норм до Цивільного кодексу, як це відбулося у Російській Федерації. Її досвід став негативним прикладом галузевої кодифікації, коли засади цивільно-правового регулювання фактично поширили на публічні відносини. У цьому сенсі слід виходити з розуміння призначення правового регулювання, особливо коли мова йде про розмежування публічно-правового та приватноправового регулювання. Певною мірою при цьому слід враховувати питання щодо суті правових норм як таких. Адже недаремно, як зазначають сучасні дослідники, зокрема Сурія Пракаш Сінха, «у будь-якому суспільстві існує певний конфлікт цінностей, і вибір між ними здійснюється у сфері права і моралі» [11, 283]. Із цього приводу представники вітчизняної науки цивільного права зазначають, що «юридичне значення джерела цивільного права полягає в

тому, що лише виражені в такому джерелі норми права можуть застосовуватися для регулювання відповідних відносин. Формально не визнане джерелом права, як і наявні в ньому правила поведінки, не має юридичного (загальнообов'язкового) значення» [8, 327]. При цьому з позицій науковців цілком зрозуміло, що у даному разі мова йде про те, що норми відповідного джерела цивільного права, враховуючи специфіку їх правової природи, мають розповсюджуватися саме на ті суспільні відносини, що є, по суті, предметом приватноправового регулювання.

І не дивлячись на неоднорідні погляди на зміст спеціальних законів у сфері інтелектуальної власності (зауважують на неузгодженість, наявність суперечливих положень, прогалин та інші серйозні недоліки), тим не менше важливість їх значення у регулюванні відносин у цій сфері не піддається сумніву. У цьому сенсі слід погодитися з думкою О. Підпригори, який в якості недоліку спеціальних законів називав повтори, коли «із закону в закон повторюються одні й ті ж норми, оскільки вони є загальними для всіх об'єктів права інтелектуальної власності. Не усунув цього недоліку й новий ЦК» [12, 139]. Однак усунення повторів буде можливим лише у випадку кодифікації сфери інтелектуальної власності в цілому. Це може відбутися лише тоді, коли буду усунутий подвійний рівень регулювання суспільних відносин у сфері інтелектуальної власності, шляхом припинення чинності книги IV «Право інтелектуальної власності» та окремих спеціальних законів у цій сфері, натомість прийняття єдиного кодифікованого акту, що матиме комплексний характер.

Отже, ефективне функціонування сфери інтелектуальної власності не можливе без розуміння її ролі суспільством й урядами, але роль права у цьому напрямі є не менш визначальною. Особливо із врахуванням того, що стрімкий технологічний розвиток, який поступово

накриває світ, ставить нові виклики перед правом, на які слід дуже швидко реагувати. При цьому маємо розуміти, що такі виклики постають перед усіма країнами світу, що розуміють необхідність включення національних економік до чергової технологічної революції. Так в ЄС, де функціонує в цілому якісна правова система інтелектуальної власності, з виплатою авторської винагороди, інструментами для захисту тощо, тим не менше сфера інтелектуальної власності постійно перебуває на увазі європейських владних інституцій. Це стосується, наприклад, розуміння удосконалення діяльності Європейського патентного відомства. ЄС нарешті підійшов до початку функціонування Європейського патентного суду, до розбудови якого приступив ще у 2004 році. Європейські директиви з тих чи інших питань інтелектуальної власності періодично піддаються перегляду та доопрацюванню, аби правовий інструментарій відповідав наявним потребам економіки ЄС (враховуючи національні особливості держав-членів ЄС та складність імплементації ними певних європейських стандартів у цій царині). Об'єктом удосконалення є й захист прав інтелектуальної власності, особливо враховуючи триваючу технологічну революцію, інтернет речей, потенціал покоління мереж 5G, які викликають необхідність розробки нових підходів у такому захистові.

Зокрема, 29 листопада 2017 р. Європейською комісією у Брюсселі було представлено нові заходи щодо забезпечення захисту права інтелектуальної власності, аби стимулювати європейські підприємства, у першу чергу малі й середні, та стартапи, до вкладення інвестицій в інновації та творчість. Це було зроблено, зокрема, в рамках публікації підходу ЄК до своїх стандартів стосовно патентів (Standard Essential Patents (COM (2017) 712 final) [13]. У документі наголошується на необхідності досягнення двох основних цілей: стимулювання розвитку та включення провідних технологій до

стандартів шляхом збереження справедливого та адекватного доходу за ці внески та забезпечення рівномірного та широкого розповсюдження стандартизованих технологій на основі справедливих умов. Заступник голови ЄК з питань зайнятості, економічного зростання, інвестицій та конкуренції Ю. Катайнен наголосив, що «Мова йде не просто про питання, яким повинні займатися юридичні підрозділи великих підприємств або юристи. Це те, що стосується нас усіх. Ставки високі: за оцінками, сектори економіки, які значною мірою залежать від використання інтелектуальної власності, представляють 42 % європейського ВВП, генерують 38 % робочих місць і підтримують 90 % експорту Європейського союзу» [14]. При тому за даними ЄК 5 % всього імпорту в ЄС — контрафактна продукція, що в грошовому вираженні складає близько 85 млрд євро. Відповідно, можливість зменшення нелегального обороту товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, полягає не лише в удосконаленні роботи правоохоронних чи судових органів, в їхній співпраці тощо, але й в можливості будь-яких державних інституцій та громадськості, а особливо — автору, винахіднику спиратися на адекватні правові механізми захисту прав інтелектуальної власності, що надає відповідне національне, регіональне чи міжнародне законодавство.

І якщо в Європі буде нарощуватися інтенсифікація боротьби проти контрафактної та піратської продукції, у тому числі шляхом забезпечення однакового рівня захисту й введення одноманітних, ідентичних правил, які гарантують юридичну безпеку в цілому Євросоюзі, то перед Україною стоять значно більш складні виклики й завдання. Адже Україна має привести законодавство у цій сфері у відповідність до європейських стандартів.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що нині перед

Україною стоять надзвичайно складні виклики й завдання у напрямі розбудови національного законодавства у сфері інтелектуальної власності. Оскільки Україна не просто має удосконалити своє законодавство у цій частині, але й привести його у відповідність до європейських стандартів, та підняти в цілому рівень правозастосування, що не можливе без підняття рівня правової культури в царині поваги до прав інтелектуальної власності.

Законодавство у сфері інтелектуальної власності можна характеризувати через призму функціональної, горизонтальної та вертикальної структур. Так, до головних джерел законодавства у сфері інтелектуальної власності слід відносити Конституцію України та Цивільний кодекс України. Аналіз положень Угоди про асоціацію України з ЄС дає підстав стверджувати, що Угода також має розглядатися як головний нормативно-правовий акт для сфери інтелектуальної власності. На користь цьому слугує те, що Угода про асоціацію наділена інтегративною функцією стосовно сукупності нормативно-правових приписів у сфері інтелектуальної власності по відношенню до усіх об'єктів та базових їх якостей,

тобто до правової охорони й захисту прав інтелектуальної власності.

Головним джерелом для регулювання статусу окремого об'єкта права інтелектуальної власності слугують й спеціальні закони у цій сфері. Адже ЦК України у цьому сенсі виконує лише визначальну, узагальнюючу, об'єднуючу роль. А характеристики, критерії охороноздатності, особливості набуття правової охорони відповідним об'єктом права інтелектуальної власності, певні особливості здійснення прав на такі об'єкти, їх захист тощо регулюються саме відповідними спеціальними законами, які були прийняті в Україні ще до прийняття ЦК України, і наявність яких саме й дає підстав говорити про дворівневу систему законодавства у сфері інтелектуальної власності.

Перспективою розвитку законодавства у сфері інтелектуальної власності може бути усунення подвійного рівня регулювання суспільних відносин у цій сфері та прийняття єдиного кодифікованого акту, що матиме комплексний характер. Це питання дискусії та майбутньої перспективи систематизації законодавства у сфері інтелектуальної власності. ♦

Список використаних джерел / List of references

1. Білак М. В. *Формування Конституційним Судом України правових стандартів людиноцентричної спрямованості // Альманах права. Право і прогрес: складові забезпечення в сучасних умовах. К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2017. Випуск 8. С. 63–66.*
2. Мигولاتьев А. А. *Общественный прогресс и регресс: философский аспект // Социально-гуманитарные знания. 2004. № 3. С. 76–90.*
3. *Філософія : підручник / За заг. ред. М. І. Орлача, В. Г. Кременя, В. К. Рибалка. Харків : Консум, 2001. 672 с.*
4. Орлюк О. П. *Дотримання прав інтелектуальної власності як моральна основа соціального прогресу // У вип.: Альманах права. Право і прогрес: складові забезпечення в сучасних умовах. Випуск 7. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2016. С. 33–37.*
5. Кашинцева О. *Переосмислення права інтелектуальної власності з позиції забезпечення прав людини: нові виклики — нові відповіді // Теорія і практика інтелектуальної власності. 2015. № 1. С. 5–10.*

6. Майданик Р. А. Цивільне право: Загальна частина : підручник. Т. I. Вступ у цивільне право. К.: Алерта, 2012. 472 с.
7. Теоретико-прикладні проблеми кодифікації законодавства України у сфері інтелектуальної власності: монографія / За заг. ред. О. П. Орлюк ; кол. авторів. К.: НДІ ІВ НАПрНУ, ТОВ «Лазурит-Поліграф», 2010. 380 с.
8. Загальна теорія держави і права: підручник / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.; за ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. Харків: Право, 2009. 584 с.
9. Цивільний кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV (із зм. і доп.) // База даних «Законодавство України»/ВР України.
URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
10. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: ратифікована 16.09.2014 р., Верховною Радою України та Європейським парламентом.
URL: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=246581344&cat_id=223223535.
11. Сурия Пракаш Синха. Юриспруденція. Філософія права. Краткий курс / Пер. с англ. М.: Академия, 1996. 304 с.
12. Підопригора О. А. Методологія права інтелектуальної власності в сучасних умовах // Методологія приватного права : зб. наук. пр.: за матеріалами наук.-теорет. конф. м. Київ, 30 травня 2003 р. К., 2003. С. 137–141.
13. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee. Setting out the EU approach to Standard Essential. Brussels, 29.11.2017. Patents // COM (2017) 712 final.
URL: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/com/2017/0712/COM_COM\(2017\)0712_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/com/2017/0712/COM_COM(2017)0712_EN.pdf).
4. Еврокомиссия представила новые меры по защите интеллектуальной собственности. 29.11.2017. URL: <http://www.interfax/world/589601>.

1. Bilak M. V. Formuvannia Konstytutsiinym Sudom Ukrainy pravovykh standartiv liudynotsentrychnoi spriamovanosti // Almanakh prava. Pravo i prohres: skladovi zabezpechennia v suchasnykh umovakh. K. : In-t derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho NAN Ukrainy, 2017. Vypusk 8. S. 63–66.
2. Myholatev A. A. Obshchestvennyi prohress y rehress: fylosofskyi aspekt // Sotsyalno-humanitarnye znannya. 2004. № 3. S. 76–90.
3. Filosofiia : pidruchnyk / Za zah. red. M. I. Orlachy, V. H. Kremeniya, V. K. Rybalka. Kharkiv: Konsum, 2001. 672 s.
4. Orliuk O. P. Dotrymannia prav intelektualnoi vlasnosti yak moralna osnova sotsialnoho prohresu // U vyp.: Almanakh prava. Pravo i prohres: skladovi zabezpechennia v suchasnykh umovakh. Vypusk 7. K.: In-t derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho NAN Ukrainy, 2016. S. 33–37.
5. Kashyntseva O. Pereosmyslennia prava intelektualnoi vlasnosti z pozytsii zabezpechennia prav liudyny: novi vyklyky — novi vidpovidi // Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti. 2015. № 1. S. 5–10.
6. Maidanyk R. A. Tsyvilne pravo: Zahalna chastyna : pidruchnyk. Т. I. Vstup u tsyvilne pravo. К.: Alerta, 2012. 472 с.
7. Teoretyko-prykladni problemy kodyfikatsii zakonodavstva Ukrainy u sferi intelektualnoi vlasnosti: monohrafiia / Za zah. red. O. P. Orliuk ; kol. autoriv. К.: NDI IV NAPrNU, TOV «Lazuryt-Polihraf», 2010. 380 с.
8. Zahalna teoriia derzhavy i prava: pidruchnyk / M. V. Tsvik, O. V. Petryshyn, L. V. Avramenko ta in.; za red. M. V. Tsvika, O. V. Petryshyna. Kharkiv: Pravo, 2009. 584 с.

9. *Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: Kodeks Ukrainy vid 16.01.2003 r. № 435-IV (iz zm. i dop.) // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy»/VR Ukrainy.*
URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
10. *Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odnii storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym Spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimi derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony: ratyfikovana 16.09.2014 r., Verkhovnoiu Radoiu Ukrainy ta Yevropeiskym parlamentom.*
URL: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/artisile?art_id=246581344&cat_id=223223535.
11. *Suryia Prakash Synkha. Yurysprudentsiia. Fylosofiia prava. Kratkyi kurs /Per. s anhl. M.: Akademyia, 1996. 304 s.*
12. *Pidopryhora O. A. Metodolohiia prava intelektualnoi vlasnosti v suchasnykh umovakh // Metodolohiia pryvatnoho prava : zb. nauk. pr. : za materialamy nauk.-teoret. konf. m. Kyiv, 30 travnia 2003 r. K., 2003. S. 137–141.*
13. *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee. Setting out the EU approach to Standard Essential. Brussels, 29.11.2017. Patents // COM (2017) 712 final.*
URL: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_euroopenne/com/2017/0712/COM_COM\(2017\)0712_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_euroopenne/com/2017/0712/COM_COM(2017)0712_EN.pdf).
4. *Eurokomysyssia predstavyla novyye mery po zashchyte yntellektualnoi sobstvennosti. 29.11.2017. URL: http://www.interfax/world/589601.*

Надійшла до редакції 18.12.2017 р.

Кадетова Е. К вопросу о характеристика и пути развития законодательства в сфере интеллектуальной собственности в Украине. В статье исследуется законодательство в сфере интеллектуальной собственности через призму положений теории права и цивилистической доктрины. Предоставляется обоснование, почему отношения в сфере интеллектуальной собственности целесообразно рассматривать как объект гражданско-правового регулирования. Подчеркивается сложность вызовов, стоящих перед Украиной в процессе развития национальной системы законодательства в сфере интеллектуальной собственности. Удостоверяется связь между качеством законодательного регулирования, правоприменения и правовой культурой общества в целом. Доказывается, что законодательство в сфере интеллектуальной собственности можно характеризовать через функциональную, горизонтальную и вертикальную структуры. К главных источников законодательства в сфере интеллектуальной собственности следует отнести Конституцию Украины и Гражданский кодекс Украины. Анализ положений Соглашения об ассоциации Украины с ЕС дает оснований утверждать, что соглашение также должно рассматриваться как главный нормативно-правовой акт для сферы интеллектуальной собственности. Также предлагается главным источником для регулирования статуса отдельного объекта права интеллектуальной собственности признавать и специальные законы в этой сфере. Подчеркивается, что перспективой развития законодательства в сфере интеллектуальной собственности может быть устранение двойного уровня регулирования общественных отношений в этой сфере и принятия единого кодифицированного акта, будет комплексный характер.

Ключевые слова: интеллектуальная собственность, законодательство, источник права, Соглашение об ассоциации

Kadetova O. To the questionnaire of characteristics and ways of development of legislation in the field of intellectual property in Ukraine. The article investigates intellectual property law through the prism of the theory of law and civilization doctrine. The justification is given why the intellectual property relations should be considered as an object of civil legal regulation. The complexity of the challenges faced by Ukraine in the process of developing a national system of intellectual property legislation is underlined. The link between the quality of legislative regulation, law enforcement and the legal culture of society as a whole is confirmed. It is proved that intellectual property legislation can be characterized through functional, horizontal and vertical structures. The main sources of legislation in the field of intellectual property should include the Constitution of Ukraine and the Civil Code of Ukraine. The analysis of the provisions of the Association Agreement between Ukraine and the EU provides grounds for arguing that the Agreement should also be considered as the main legal instrument for the intellectual property field. Also, the main source for regulating the status of a separate object of intellectual property right is to recognize and special laws in this area. It is emphasized that the prospect of development of legislation in the field of intellectual property may be the elimination of a double level of regulation of social relations in this area and the adoption of a single codified act that will be of a complex nature.

Key words: intellectual property, legislation, source of law, Association Agreement